

28 d'abril
2015

**Dia internacional de la Salut
i la Seguretat en el Treball**

**les retallades atempten
contra la democràcia
i la salut a la feina**

les retallades **atempten** contra la democràcia i la salut a la feina

El 2015 es compleix el vintè aniversari de la publicació de la Llei de prevenció de riscos laborals (LPRL), i si mirem enrere podem veure que gran part dels seus objectius estan encara pendents de complir-se i que la realitat socioeconòmica a Espanya ha sofert canvis significatius des d'aquella data.

La carcassa legislativa sorgida a partir de la LPRL i de la Directiva marc de la qual deriva, responia a una organització del treball hereva del contracte social assolit a Europa en la segona meitat del segle XX, i es caracteritzava per la contractació indefinida, l'estabilitat a l'empresa i la centralitat de la negociació col·lectiva en les relacions laborals. Aquest model no només facilitava, als treballadors i treballadores, l'exercici efectiu dels seus drets laborals, sinó que, mitjançant els drets de participació i consulta, permetia als seus representants intervenir en totes les qüestions relacionades amb la prevenció de riscos a l'empresa, des de la planificació i l'organització del treball o des de les activitats preventives fins a l'avaluació de riscos o la informació i la formació

dels treballadors i treballadores. Va ser en aquest marc de participació sobre el qual es va construir la prevenció de riscos a Europa i a Espanya.

No obstant això, aquests vint anys han estat els del triomf de la doctrina neoliberal a Europa i han culminat en una crisi econòmica que ha transformat de manera radical l'organització del treball. La via triada pels governs per sortir de la crisi és una espiral d'austeritat i devaluació interna en la qual la negociació col·lectiva perd pes, les relacions laborals tendeixen a la individualització, la precarietat defineix un mercat de treball en què la contractació temporal i a temps parcial i l'alta rotació entre empreses guanyen espai a marxes gegantines, i les altes taxes d'atur i la por de perdre la feina converteixen en paper mullat els drets de treballadores i treballadors. En aquest context, el legislador ha decretat la unilateralitat empresarial com a forma de gestió de la prevenció a les empreses espanyoles.

Trencar aquest cercle viciós d'empobriment i de retallades passa per posar fi a les polítiques d'austeritat i donar pas a una progressiva transformació del model productiu del nostre país que permeti la democratització de les relacions laborals, l'exercici efectiu de drets, la interiorització de la cultura preventiva a les empre-

ses i la generació d'un sistema preventiu dinàmic que anticipi els nous riscos laborals emergents. Continuar pel camí marcat per les reformes laborals, adaptant la legislació preventiva a un marc impositat d'organització del treball, suposaria assumir de manera ineludible un deteriorament en la protecció de la salut i la seguretat laboral, amb els consegüents danys personals, i traslladaria els costos econòmics al conjunt de la societat. Per tallar aquesta perillosa deriva, CCOO i la UGT aprofitem la celebració del 28 d'Abril del 2015, Dia Internacional de la Salut i la Seguretat en el Treball, per proposar un decàleg de mesures prioritàries i urgents en matèria de prevenció de riscos laborals:

- 1. Cap treballador ni treballadora sense protecció.** La precarietat, la por de perdre el lloc de treball i la individualització de les relacions laborals dificulten l'exercici efectiu de drets. Les reformes laborals són incompatibles amb la Llei de prevenció de riscos laborals i amb la resta de normativa preventiva.
- 2. Accidents de treball.** L'aprovació de la LPRL, la posada en marxa de polítiques actives i el finançament de projectes preventius van aconseguir una manifesta reducció d'accidents de treball. L'abandonament de l'activitat preventiva per part de les empreses i la seva substitució per un compliment merament formal de la normativa, juntament a les retallades aplicades durant els anys de crisi van frenar, en un primer moment, el descens de la sinistralitat i han provocat el repunt dels accidents de treball que patim en l'actualitat, un clar indicatiu del deteriorament dels sistemes preventius. Recuperar la iniciativa pública és imprescindible perquè en el segle XXI deixin de produir-se morts per caigudes en alçada, atrapaments o accidents de trànsit com succeïa en èpoques passades.
- 3. Malalties d'origen laboral.** Les malalties són la gran assignatura pendent de la salut laboral. El que no es registra ni existeix ni es preveu. Són necessaris canvis en el sistema de notificació i registre perquè deixi de dependre de les mateixes

entitats obligades a la reparació del dany, les mútues col·laboradores amb la Seguretat Social. El càncer professional, la silicosis, les patologies derivades de l'amiant i de les substàncies químiques, els trastorns musculoesquelètics i les malalties d'origen psicosocial requereixen que les empreses avaluin i previnguin, als centres de treball, els riscos capaços de provocar-los, i un major esforç de les administracions per posar fi al seu subregistre i als danys que causen a la salut.

- 4. Garantir l'equitat.** L'OMS reconeix que la desigualtat és un dels determinants socials de salut clau. On i com es treballa, la forma d'accedir a l'ocupació o les taxes d'atur i de temporalitat condicionen l'exposició de determinats col·lectius (dones, joves, migrants...) als riscos laborals i determinen el seu estat de salut. En els últims temps també observem que l'estat de salut s'està convertint en un factor d'estigmatització i de discriminació laboral, tant en el mercat de treball com a les mateixes empreses. Per garantir l'equitat són necessaris canvis legislatius, començant per la derogació de l'article 52.d de l'Estatut dels treballadors.
- 5. Independència i qualitat dels serveis de prevenció.** La contínua pressió que pateixen els tècnics i tècniques de prevenció desdibuixa la independència dels serveis de prevenció establerts a la LPRL, i els converteix, en molts casos, en instruments al servei de les empreses. Es fan necessàries modificacions legals que garanteixin l'acompliment professional dels tècnics, la independència de serveis de prevenció i, al mateix temps, l'establiment de controls públics que garanteixin la qualitat de les seves prestacions.
- 6. Vigilància de la salut per protegir la salut de les treballadores i els treballadors.** La vigilància de la salut és un dret de les treballadores i els treballadors, i, al costat de l'epidemiologia laboral, és una eina indispensable per prevenir els riscos als quals estan exposats. No obstant això, assistim a un intent

de convertir-la en una eina disciplinària i d'ajust de plantilles. Per preservar el dret constitucional a la salut s'ha de garantir la independència dels professionals sanitaris que la porten a terme, la confidencialitat de les dades i la voluntarietat, llevat dels casos regulats per una norma específica.

7. Reforçar els organismes tècnics de les administracions.

És absolutament imprescindible valorar i dotar de mitjans econòmics i humans suficients l'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball, l'Institut Social de la Marina, l'Institut Nacional de Silicosis, l'Escola Nacional de Medicina del Treball i els òrgans tècnics de les comunitats autònomes per afavorir el coneixement a través de la seva tasca investigadora.

8. Potenciació de la Inspecció de Treball.

No només s'ha d'incrementar el nombre d'inspectors, inspectores, subinspectors i subinspectores de treball per apropar les nostres ràtios a les de la resta de països de la Unió Europea, sinó que s'ha de reforçar la seva formació i accentuar la seva especialització en matèria de prevenció de riscos, perquè aquests puguin dur a terme de manera eficaç les funcions que legalment tenen encomanades.

9. Transformació del model de mútues.

S'han de revertir les últimes modificacions legals del sistema de mútues subratllant el seu caràcter públic, intensificant el control de la Seguretat Social, millorant la participació de la representació dels treballadors i treballadores en la seva elecció, i remarcant que els seus objectius prioritaris són la prevenció de riscos laborals i la reparació dels danys ocasionats pel treball davant del control

dels costos econòmics i la millora de la competitivitat de les empreses.

10. Impuls a la democratització en les relacions laborals.

La democràcia a l'empresa passa per reforçar els drets de participació i consulta dels representants de les treballadores i els treballadors, de les delegades i delegats de prevenció i dels comitès de seguretat i salut. Tots els estudis sobre prevenció han demostrat l'existència de l'"efecte sindical": les condicions de treball milloren substancialment a les empreses amb presència sindical.

Sabem que un canvi de rumb com el que proposem

no és senzill ni immediat, però cal una estratègia política clara en matèria de prevenció de riscos laborals que la posi en marxa. L'autocomplaença pels èxits obtinguts en etapes anteriors està suposant l'avantsala d'un retrocés històric. Les eleccions generals i autonòmiques aquest any 2015 són l'oportunitat perquè aquest canvi de polítiques es comenci a concretar, però per a això cal que aquestes i altres mesures configuren les línies d'actuació futura dels partits.

CCOO i UGT ens comprometem en aquest 28 d'Abril,

Dia Internacional de la Salut i la Seguretat en el Treball, a fer arribar aquest decàleg als partits polítics i a la societat per intentar aconseguir el seu compromís amb la salut pública en general, i amb la laboral en particular. Perquè en el segle XXI l'objectiu de malaltia i accident laboral zero deixi de ser una fórmula retòrica i passi a formar part de la realitat del món del treball.

